

Gazeta Olsztyńska.

GAZETA OLSZTYŃSKA

Z dodatkami »GOSC NIEDZIELNY« i »GOSPODARZ« wychodzi trzy razy tygodniowo i to na wtorek, czwartek i sobotę. — Kosztuje kwartalnie w drukarni 80 fen., na pocztach 1 markę, z odnośnikiem do domu przez listowego 1 mr. 24 fen.

Oiców mowy, oiców wiary
Brońmy zgodnie: młody, stary.

OGŁOSZENIA

przyjmują się po 15 fenigów od miejsca wiersza korpusowego. Reklamy 20 fenigów od wiersza. — Listy adresować: »Gazeta Olsztyńska« Allenstolz Ostrp. — Drukarnia znajduje się przy ulicy Dolnej-Kościelnej (Unterkirchenstrasse) 12.

Dziś: Tymoteusza i Urbana.
Jutro: Pelagii pokutnicy.
Pojutrze: Tomasza apost.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Dziś: wsch sło. 8 9 zach. 3 44.
Jutro: » » 8 10 3 44.
Pojutrze: » » 8 11 3 44.

Kto winien?

Smutne zaiste czasy nadchodzą na naród polski pod panowaniem pruskim. Coraz nowe prawa i środki wymyślają wrogowie nasi, aby nas jak najprędzej wytepić. Jeżeli skutki różnych praw wyjątkowych i germanizacji w stronach czystopolskich już dotkliwie Polakom dają się we znaki, o ileż więcej odczuwać muszą te skutki polscy Warmiacy, otoczeni ze wszech stron Niemcami różnych partii i odcieni, lecz nieustępującymi sobie w niczem pod względem nienawiści i prześladowania Polaków i wszystkiego co polskie.

Warmia polska to niby wyspa na morzu germańskim, o którą bezustannie biją wale gwałtowne, podmywając ją i pragnąc ją jak najprędzej zmyć z powierzchni świata. Najróżniejszymi środkami starają się wrogowie nasi wydrzeć polskiemu ludowi warmińskiemu ostatnią odrobinę mowy polskiej, pragną go wyzuć z obyczajów polskich odziedziczonych po ojcach, aby móżdż jak najprędzej światu ogłosić, iż na tej Warmii polskiej, która miała takich mężów jak biskupi Hosyusz, Krasicki i inni — już nie ma Polaków!

I doprawdy, przypatrując się szybkim postępom niemieczyzny, przyznać niestety musimy, iż Niemcy mają widoki na to, czego tak dawno pragną, tj. na całkowite zniemczenie a z czasem sprostestantyzowanie polskiej Warmii.

Czyż w tem wina?

Niestety, kochani Bracia Warmiacy, jedną główną część winy sami sobie przypisać musicie, ponieważ germanizacji się nie opieracie, ba, częstokroć sami dobrowolnie się germanizujecie. Przewiększej czujności i szanowaniu uczuć narodowych nigdyby niemieczyzna u nas nie robiła takich postępów, jak się to obecnie dzieje. Otóż mimo, że nas na każdym kroku prześladowają, wyśmiewają, wypychają, mimo wszelkich krzywd — za zaszczyt sobie mamy mogąc należeć do jakiego tam »Vereinu« niemieckiego, radujemy się, gdy wokoło nas wyśpiewują niemieckie »lidry«, choć w większej części nawet kilku słów z tego nie rozumiemy. Na ulicy nie witamy się po chrześcijańsku staropolskim »Niech będzie pochwalony«... lecz jakimś »Tag« lub »Małcajtem«, a często nawet pomiędzy czterema ścianami własnej strzechy uprawiamy niemieczyznę. Matka lub ojciec po niemiecku zaledwie »trza ska«, lecz dzieciak od młodości już musi »fajn« po niemiecku mówić. A przecież tego nauczy go jeszcze aż nadto nauczyciel we szkole, lecz cóż, kiedy to niby »fajniej« kto mówi po niemiecku. Tak, o ową »fajność« walczy nasz lud z takim zapalem, iż często sam o tem nie wiedząc, zapomina swej mowy ojczystej, tego najdroższego skarbu i staje się następnie ni Polakiem — ni Niemcem, gdyż po niemiecku nie umie, a po polsku mówić się wstydzi. Po wsiach ławnik lub sołtys dla dobrego słowa p. landrata lub »amtsvorstehera« zaprze się swej polskości i wiele innych tym podobnych przykładów przytoczyć byśmy mogli.

A jakże wygląda z oświata? O kochani Bracia i pod tym względem smutnie u nas wygląda! Do zapisania polskiej gazety, do czytania polskich książek ustawicznie trzeba was nawoływać. Za to czytacie »blatt« niemieckie, częstokroć wroście kościółki, które się za to z was urągają. A przecież czyniąc tak, kręcicie bat na własną skórę! Czyż to nie mamy dość pism szczeropolskich i katolickich? Czyliż mało mamy polskich ciekawych i pouczających książek, z których czerpać powinniśmy zdrową oświatę i naukę w polskim języku?

Szybkiej germanizacji Polaków na Warmii winni są również w wielkiej części ci księża katolicki, którzy zamiast dzieci polskie przysposabiać do pierwszych Sakramentów po polsku, częstokroć bez pytania mieszają je do oddziału niemieckiego, chcąc albo sobie ulżyć w pracy, albo też przypodobać się władzy świeckiej lub kościelnej. A przecież wedle zasad Kościoła św. religia udzielana powinna być dzieciom w języku ojczystym, bo tylko w tym języku dotrze ona do głębi serduszka dziecięcia i tylko taka nauka będzie podstawą dla przyszłego życia dziecka. Przecież Pan Jezus wysyłając swych Apostołów i nakazując im wyraźnie: »nauczajcie w s z y s t k i e n a r o d y« — wyraził tem samym życzenie, aby Apostołowie nauczali ludy każdego w zrozumiałym dlań, tj. ojczystym języku. Dziwne to doprawdy i pożałowania godne, iż księża germanizują nasz lud polski, wiedząc, iż razem z germanizacją postępuje też i protestantyzacja.

Trzeciem wreszcie powodem szybkiego postępu germanizacji Polaków na Warmii jest brak poparcia polszozyzny przez »inteligencję« czyli ludzi wykształconych, zamieszkałych na Warmii, a także brak poparcia naszej sprawy przez Rodaków z Prus Zachodnich i Księstwa.

Mamy na Warmii także inteligentnych i zamożnych Polaków, którzy zapewne wiele dobrego zdziałać by mogli. Lud polski, mając jako przewodników ludzi wykształconych, widząc dobry ich przykład i przywiązanie do polszozyzny, bez wątpienia licznymi garnąłby się do obozu polskiego, a nawzajem pamiętałby również o swych rodakach, wynagradzając tymże wszelkimi sposobami stratę, jakaby może ze strony niemieckiej ponieśli. Niestety, polska inteligencja na Warmii — tylko mieszka. Praca o ideały narodowe na Warmii widocznie nie jest dość chlubna... ba, niewdzięczna! Lecz mylnie to twierdzenie, bo rzadko trafić na lud tak przywiązany i wdzięczny, jak właśnie u nas na Warmii — lecz lud ten pragnie czynów! Często też słyhać skargi i narzekania ze strony gorliwych Polaków-Warmiaków, iż i ziomkowie z Prus i Poznańskiego ująć się przecież powinni za polskim ludem warmińskim póki jeszcze czas, zanim pochłonie go burza germanizmu. Uznając skargę ostatnią jako uzasadnioną zanosim apel do braci naszych w Prusach i Księstwie, których obowiązkiem, poznawszy groźne położenie, ratować lud polski warmiński wszelkimi środkami przed zupełnym zniemczeniem.

Przedewszystkiem jednakże, kochani Bracia, powinniśmy się sami bronić przed zniemczeniem. Dla tego wołamy do Was: Polacy Warmiacy! Ocknijcie się ze snu, opierajcie się w dozwolony sposób germanizacji, czuwajcie, aby wasze dziatki wyrosły na dobrych Polaków i katolików, czytajmy tylko polskie książki i gazety, unikajmy wszelkich niemieckich »verajnow«, a przedewsztkiem uczmy dzieci nasze religii św., oraz czytać i pisać po polsku, jeśli nie chcemy, aby z polskiej Warmii nie pozostało za lat kilkadziesiąt nic, jak polskie cmentarzysko.

Skoro sami nad sobą i dziećmi naszymi czuwać będziemy, to nie zmożą nas żadne środki germanizacyjne ani prawa wyjątkowe. Wtenczas istnieć będziemy zawsze i da Bóg, rosnać coraz więcej w sile na »pociechę« naszych nieprzyjaciół. Wtenczas dopiero spodziewać się możemy, że na Warmii nastaną lepsze dla Polaków czasy.

Czas już teraz wielki

zapisywać »Gazetę Olsztyńską« na wszystkich pocztach lub w listowych po wsiach. Kto w nowym kwartale »Gazetę« chce bez przerwy regularnie odbierać, powinien nie zwłóczyć z zapisywaniem do ostatniej godziny, lecz uczynić to bezzwłocznie. W ostatnich bowiem dniach roku poczta ma bardzo wiele pracy i łatwo zająć może jaka omyłka, wskutek której »Gazeta« z początkiem kwartału nieregularnie czytelnikom bywa doręczana.

Korzyści z czytania gazet są bardzo wielkie. Nastają takie czasy, iż polsko-katolicka gazeta narodowa jest dla was ostatnią twierdzą, niejako ostatnią deską ratunku, za pomocą której możecie jeszcze uratować waszą wiarę i narodowość przed zupełną zagładą.

Właśnie nadarza się najlepsza okazyja okazania dobrej woli i zrozumienia sprawy, stary rok schodzi do grobu, a z nim kończy się bieżący kwartał, czas więc zapisać sobie gazetę. Pamiętajcie więc, kochani rodacy, że »Gazeta Olsztyńska« należy do tych pracowitych mrówek, które czynią, co tylko w ich siłach, aby podtrzymać ducha narodowego wśród polskiego ludu warmińskiego. Odzywamy się więc do was wprost, kochani czytelnicy, róbcie co możecie, aby zastęp abonentów »Gazety Olsztyńskiej« z nowym kwartałem się powiększył. Pamiętajcie o tem, że nietylko naszemu wydawnictwu się przez to przysłużyte, ale przede wszystkim naszej polskiej sprawie.

Polecajcie też »Gazetę Olsztyńską«, zwłaszcza podczas świąt, w kołach waszych krewnych i znajomych, przede wszystkim wśród tych, którzy jeszcze żadnej polsko-katolickiej gazety nie trzymają. Nie zrażajcie się tem, że wam jeden lub drugi odmówi, wszakże półgłówek nie brak na świecie, — lecz wytrwale pracujcie w imię dobrej sprawy około szerzenia zdrowej, narodowej oświaty.

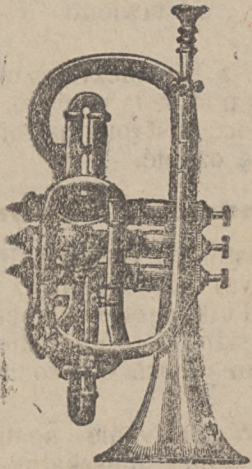
Jeszcze do 25-go grudnia biorą listowi po domach przedpłatę na »Gazetę

Carno i franko

Ważymy karty mój polski cennik zawierający 4000 ilustracji.
Ważny rodzaj zdumieje gdy mój cennik zobaczy i niskie ceny przeczyta. W zegarki kieszonkowe, regulatory, budziki, tarczki złote, srebrne i niklowe, biżuteria złota i srebrna, an tramenty muzyczne wszelkiego rodzaju, wyroby skórzanne, stalowe, kuchenne, welocepedy, maszyny, zabawki, cefumy, przedmioty dewocyjne, zegarki rzemieślnicze i t. d. i t. d.

W 448 Trąbka: Komet: jest do budowy i tonicznego nastrojenia najlepszą i posiada wygląd wspaniały.
Bez ryzyka! Zwracam pieniądze, gdyby tabka mojemu osobowi nie odpowiadała. Moje tabki są w najstarszych fabrykach wyrabiane i każda przez wyśmienitą badana i przegana.
Adres: Hieronim Tilgner, Berlin 27, Alte Poststr. 3.

Polecam:
wszelkie maszyny
rolnicze

po niższych cenach i dogodnych warunkach platy.

F. Klodziński, Olsztyn
skład i handel maszyn rolniczych.
Poszukuję jeszcze kilku agentów.

Dziczynę

wszelkiego rodzaju kupuje i płaci najwyższe ceny
P. Hirschberg, Olsztyn.

Baczność!

Polecam na
podarki gwiazdkowe
najlepszą maszynę do prania
„Waschfrau“
z pełną parą. — Jedyne skład dla powiatów olsztyńskiego i ostrudzkiego w Olsztynie.
F. Klodziński,
Olsztyn, ulica Koronowa 35.

Na rok 1908

odeszły następujące kalendarze:
Skarb domowy 1,00 m.
„Maryjański“ 60 fen.
„Katolik“ 50 fen.
Wszelkświatowy 70 fen.
Mały Maryjański 50 fen.
Święta rodzina 50 fen.
Katolicki 25 fen.
Regensburger
Marien-Kalender 50 fen.
Nabyć je można w Ekspedycy „Gazety Olsztyńskiej“.

Ozdoby na drzewko
Świeczki na drzewko
przechy małe i duże
Mieloną kulebę
poleca

G. Jastrzemski,
drogerya i skład farb, Olsztyn
Rynek 10.

Pod redakcją Władysława Piętnego w Olsztynie. — Druk i nakład Joanny Piętnej w Olsztynie (Allenstein -Pr.).

Najstarszy i największy
skład hurtowny w miejscu
poleca
wszelkie gatunki win, araków rumów
i koniaków

z beczki i w butelkach.
Wszelkie

likiery i esencje punszowe
tylko z pierwszych firm.

Cygara

od najtańszych do najdroższych z pierwszych fabryk.

19 gatunków szampana

najlepszych niemieckich i francuzkich
sklepów.

Richard Wichura

hurtowny handel win w Olsztynie
zał. 1885. Telefon 91.

A. Pfitzner.

Hurtowny

SKŁAD WIN

założony w roku 1859 w

Poznaniu i w Mad pod Tokajem

Znak ochr. na Stary Rynek 6. Własne winnice i sklepy.
wina mszalne. **Przysięgły dostawca win kościel.**

poleca Szanownej Publiczności bardzo korzystnie z pierwszej ręki, to jest wprost od producentów zakupione znaczne zapasy tylko czystych

win górno-węgierskich

(z gór Hegyalskich od do

a) stołowych lekkich (deszczówka) litr 1,50-2,00

b) treściwych, odstających (na przechowanie) litr 2,25-3,50

c) wysoki przetrawione i tłuste tokaje, butelka oryginalna % titr 4,00-7,00

Wybrane gatunki

win mozeelskich i reńskich

wprost od właścicieli winnic zakupionych po cenach bardzo przystępnych.

Wina francuskie białe i czerwone z Bordeaux.

Najlepsze znane marki krajowych i francuskich koniaków.

Postbestellungsformular.

Ich bestelle hiermit bei dem Kaiserl. Postamt die Zeitung „Gazeta Olsztyńska“ mit den Gratisbeilagen „Gość Niedzielny“ und „Gospodarz“ aus Allenstein für das I. Vierteljahr 1908 und zahle an Abonnement 1 Mk. (und 24 Pf. Bestelgeld).

(Nazwisko i adres zamawiającego):

Obige 1 M. (und 24 Pf. Bestelgeld) erhalten zu haben
e scheinigt

den 1907

Kaiserl. Post

Podarków

gwiazdkowych

u mnie się nie daje, lecz za to towar bardzo tani.

Jabłka czerw. litr od 20 fen.

Pomarańcza tuzin 40-90 fen.

Cytryny 3 sztuki 20 fen.

Daktyle funt tylko 50 fen.

Figi funt tylko 40 fen.

Orzechy duże funt 35 fen.

Orzechy małe funt 45 fen.

Rodzynki w gronach funt 90 fen.

Winogrona Almeria funt 45 fen.

przy 3 funtach 1,25 m.

Wszelkie inne towary poleca

tanio

Kaminski

handel owoców, ul Prosta 3.

Polskie

karty pocztowe

na Boże Narodzenie
i Nowy Rok

w bardzo pięknym wykonaniu
sztuka po 8 i 10 fen. poleca
księgarnia „Gaz. Olszt.“

Zgubiłem siekiere

w obwodzie leśnym Ustrych,
jaga 11. Uczciwego znalazcę pro-
szę o oddanie takowej.

M. Brix w Stawigudzie.

Moja

Posiadłość

w Stanclewie wsi kościelnej,
9 klm. szosą od Biskupca, 60
mórg roli, dwusieczne łąki i co-
kolwiek lasu zamierzam natych-
miast z wolnej ręki sprzedać.

Antoni Schaffrinna,

w Stanclewie

(Stanisławo bei Bischofsburg).

Kantyczki

czyli

kolędy i pastoralki

w czasie świąt Bożego Narodze-
nia po domach śpiewane,
z dodatkami pieśni
przygodnych

w ciągu roku używanych poleca
w cenie od 0,80, 1,30 i 1,50
m. księgarnia

„Gazety Olsztyńskiej“.

Posiadłość

11 mórg dobrej roli, 1 morga
ogrodu z budynkiem mieszkal-
nym, stodołą i szopą jest zaraz
pod korzystnymi warunkami z
wolnej ręki na sprzedaż. Gdzie?
powie kesp. „Gaz. Olsztyńskiej“.

UCZNIĄ

w naukę kowalstwa, syna po-
rządnych rodziców przyjmie od
zaraz lub później

Michał Gajewski,
w Starym Wartemborku.

Ucznia

w naukę kowalstwa, przyjmie
natychmiast lub później

A. Brosch,

ulica Strzelecka 5a